

OSMANLI DEVLETİNDE IRZA VE NAMUSA YÖNELİK İŞLENEN SUÇLAR VE UYGULANAN CEZALAR (1789-1850)*

*Rape and Honour Crimes and Their Penalties in the Ottoman Empire
(1789-1839)*

Ahmet AKSIN** / Emrah MARAL***

İslam dininde insan, eşref-i mahlûkat olarak nitelendirilmiştir. Bu bakımdan insanın, ırz ve namusunun korunması her şeyin önünde gelmektedir. Bu nedenle İslam tarihi boyunca kurulan devletlerde, ırza ve namusa yönelik işlenen fiiller verilen cezalarla önlenmeye çalışılmıştır. Bu tür suçlar, insanların onuruna, namusuna zarar verdiği için gerekli tedbirler alınmış ve bu suçları önlemek amacıyla uygun görülen düzenlemeler daima yapılmıştır.

İslam dininde ırza ve namusa yönelik davranışlara karşı çeşitli düzenlemeler mevcuttur. Kur'an-ı Kerimde bu tür davranışlar ile ilgili farklı surelerde çeşitli ayetler bulunmaktadır. Bu ayetlerde zina ve benzeri davranışlar suç kabul edilmekte ve yapanlar hakkında ceza-i müeyyideler uygulanması öngörülmektedir. Zina suçu, İslam dininde bekarlar için yüz değnek olarak belirtilmiştir¹. Evli birinin ise bu suçu işlemesi durumunda recm cezası ile cezalandırılacağı İslam hukukçuları tarafından ifade

* Bu tebliğ TUBİTAK tarafından 16.01.2015 tarihinde desteklenmesi kararı alınan 214K007 No'lu "Tevziat Defterleri Işığında Osmanlı Devletinde (Anadolu'da) Meydana Gelen Siyasi ve Sosyal Kaos Ortamı (1792-1807)" adlı proje kapsamında hazırlanmıştır.

** Prof. Dr., Tarih Bölümü, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Fırat Üniversitesi, ELAZIĞ.

*** Arş. Gör., Tarih Bölümü, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sinop Üniversitesi, SİNOP.

Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun; Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah dini(ni tatbik) hususunda sizi sakın acıma duygusu kaplamasın! Müminlerden bir grup da onlara uygulanan cezaya şahit olsun. Nur suresi, 2. Ayet; Ahmet Mumcu, **Osmanlı Devleti'nde Siyaseten Katl**, 3. Baskı, Ankara, 2007, s. 37.

edilmektedir. Zina suçunun ispatı için dört erkek şahit tarafından şahitlik yapılması veya faillerin ayrı ayrı dört defa ikrar etmeleri gerekmektedir. Şahitlerin sayısı daha az olursa veya taraflar ikrardan vazgeçerse zina haddi olan ceza uygulanamamaktadır².

Hadd suçlarında mutlaka erkek şahit istenir. Hadd ve kısas zanlısı (hüküm verilene kadar) hapsolunur³. Namuslu erkek veya kadınlara zina iftirasında bulunanlar, eğer hukuken muteber dört şahit gösteremezlerse, kendilerine seksen değnek hadd vurulacağı Kur'an-ı Kerim âyetiyle sabittir ve Hazret-i Peygamber zamanında da tatbik edilmiştir⁴.

Osmanlı Devleti, ceza hukuku alanında esas itibariyle İslâm hukukunu uygulamıştır. Ancak ceza hukukunda devlet başkanına düzenlemesi için çok geniş bir alan bırakıldığından, bu sahada örfi hukuk düzenlemelerine yaygın olarak rastlanmaktadır⁵. Fatih Kanunnamesi'nde zina suçları için öngörülen cezalar açık bir şekilde ifade edilmiştir⁶. Fatih Sultan Mehmet döneminde belirlenen bu kanunlar aynı şekilde II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim döneminde de devam etmiş ve cezalar aynı şekilde uygulanmıştır⁷. Yine benzer şekilde Kanuni Sultan Süleyman döneminde de kanuni düzenlemeler yapılmıştır⁸.

Osmanlı Devleti'nde zina suçlarına karşı uygulanan cezaları incelediğimizde karşımıza farklı uygulamaların çıktığını görmekteyiz. Bu cezalar genellikle, dayak, burun ve kulak kesme, alın dağlama gibi bedenî cezalar ile; kürek, teşhir, hapis, ölüm, para veya sürgün cezası şeklinde belirlenmiştir⁹. Bunun dışında recm cezası ise incelenen belgelerde sadece bir olayda görülmüştür. Miladi 1680 yılında, İstanbul'da Aksaray'da

² Abdullah Demir, **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul, 2011, s. 99; Coşkun Üçok, Ahmet Mumcu, Gülnihal Bozkurt, **Türk Hukuk Tarihi**, Ankara, 2002, s. 79.

³ Ekrem Buğra Ekinci, **Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk**, İstanbul, 2008, s. 347.

⁴ Ekrem Buğra Ekinci, **Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk**, İstanbul, 2008, s. 349.

⁵ M. Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, 8. Baskı, İstanbul, 2010, s. 204.

⁶ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnameleri**, C. 1, s. 347-348.

⁷ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnameleri**, C. 2, s. 40-41.

⁸ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnameleri**, C. 4, s. 296-298.

⁹ Gülbadi Alan, "19. Yüzyılda Osmanlıda Sürgün Politikası Çerçevesinde Sürgün Kadınlar", C. LXXVIII, Sa. 281, Ankara, 2014, s. 250.

kocasını seferde olan bir kadının, ipekçilikle geçinen bir zımmi genç ile zina ettiği iddia edilmiş, mahkemede kadının recm edilmesine, delikanlının ise idamına karar vermiştir. Rumeli Kazaskeri'nin kerhen onayladığı bu hüküm, ulema arasında nefret ile karşılanmış ve bir daha böyle bir ceza verilmemiştir¹⁰.

Osmanlı Devleti'nde zinaya teşebbüs halinde fail Müslüman olsun, gayrimüslim olsun, tazir cezası verilirdi¹¹. Bununla ilgili olarak Adana Şer'iyeye sicilinde geçen bir davada tazir cezasının verildiği görülmüştür. Bu durumla ilgili olarak; *"Canibü's-şehr Nahiyesi Cinganler karyesinden Mehmed bin Habib'in; Ağa Mehmed Mahallesi'nden Kara Abdullah bin Kara Ali nam abd-ı memluk ile mevlası Osman Beşe'den şikayetçi olarak, 1 gün önce akşama doğru Cinganler karyesi dışında zevcesi Cennet bint-i Osman taşradan menziline gelirken Kara Abdullah'ın üzerine yürüyüp fiil-i şeni' kasdıyla yapıştığını, bağırması üzerine kendisinin men' için Kara Abdullah'ı men' murad ettiğinde, kendisinin üzerine hücum edip Aydın Bıçağı ile sol dirseği ve arkasından yaraladığını söyleyip şahit gösterdiği ve bürr-i tamme tevkife ve Kara Abdullah'ın ta'zirine hükm edildiğine dair hüccet'i"*¹² örnek verebiliriz. . Tazir-i şedid uygulandığına dair bir diğer örnek ise; *"Eski Hamam Mahallesi'nden Pehlivan diye bilinen Mehmed bin Hacı Yusuf'un; yine bu mahalleden Hüseyin Beşe ve kardeşi Mustafa bin Mustafa'nın 2 ay önce gece yarısında kendine ve ehline fiil-i şeni' kasdıyla evlerine girdikleri zaman kendine ve ehline şütum-ı galize ettiklerini söyleyip bunu şahitlerle ispat ettiği ve bunların ta'zir-i şedid ve habs-ı medid edilmesine hükm olunduğu hüccet'tir"*¹³.

Osmanlı arşiv vesikalarında bıkır bozma veya genç kadınlara tasallut olma gibi durumlarda suçlunun cezasının kalebentlik veya nefy olduğu

¹⁰ İlber ORTAYLI, **Osmanlı Toplumunda Aile**, İstanbul, 2010, s.113.

¹¹ Mustafa Avcı, **Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar**, İstanbul, 2004, s. 175.

* Mustafa Avcı'nın eserindeki tanıma göre kazif, *"Bir kimseye tayir ve şetm maksadıyla zina ispat etmek veya nesebini nefyetmektir; veya İsnat yeteneği olan bir kimsenin hür, iffetli, akıllı ve baliğ Müslüman bir şahsa veya vat'a elverişli baliğa olmayan bir kız çocuğuna zina isnat etmesi veya onun nesebinin sahih (evlilik içi) olmadığını söylemesidir"*. Mustafa Avcı, **Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar**, İstanbul, 2004, s. 212.

¹² AŞS, 14/ s.138/ b. 236 (1732)

¹³ AŞS, 23/ s. 18/ b. 43 (1742)

görülmektedir. 1207 (1793) yılında Mudanya kazası sakinlerinden Koçbaşı Mustafa adlı kişinin hetk-i ırz suçundan dolayı mübaşir marifetiyle Limni Kalesi'ne kalebent olmasına dair emr-i ali yazılması buna örnektir¹⁴. Yine 1832 yılında bıkır bozma ve ırza tasallut suçuna bir başka örnek ise aşağıdaki emr-i ali'dir.

“Dergâh-ı âli kapûcî- başılarından kereste nazırı ve İnegöl-i Bursa Kazâsı Voyvadası Mustafa Beg'e ve Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına, İnegöl-i Bursa Kazâsı'na tâbî Yenice-i Müsellem Karyesi sâkinlerinden Altûn Taşlı Veli İbrahim nâm şahıs kendü halinde olmayub ba'zı uygunsuz harekete ibtidâr eylediğine binâ'en her ne kadar kendüsine nush u pend olunmuş ise de bervechle mütenebbih olmayarak karye-i mezbûra sâkinlerinden ve Kırmızı oğlu İbrahim nâm kimesnenin bıkır-i bâliga kızına izâle-i dest-i ta'addî itmiş olduğu inhâ' olunmakla merkûmun kavâs mübaşeretiyile Seddü'l-bahr Kal'ası'na nefy ve iclâsı bâbında dîvândan emr-i âli¹⁵.

Irza karşı işlenen tasallutlarda şikayet üzerine suçlunun yakalanıp nefy edildiğini de görmekteyiz. Nitekim 1217 (1802) yılında İstanbul'da Çırağî Hasan Mahallesi'nde Sakin Halil isimli şahsın kendi halinde olmadığı, hilaf-ı şer-i şerif ve ehl-i ırz hatunlara hetk-ı ırz da'iyesiyle tasalluta cesareti hakkında verilen ilam-ı şer'iden müsteban olmağla Halil yakalanıp çavuş mübaşeretinde Bozcaada'ya nefy ve icla olunmuştur¹⁶. Bir diğer hetk-i ırz da'iyesine örnek olarak 1832 yılında meydana gelen bir vakadır. Nitekim, *“Kal'a-ı Sultâniye nâ'ibine ve Günyüzü voyvadasına, Günyüzü Kazâsı'na tâbî Burma Karyesi sâkinlerinden Basri oğlu Osman nâm şahıs kendü halinde olmayub insilâb-ı asâyiş-i fukarâ-yı memleket ve ta'dîl-i mehâmm-ı maslahatı müstelzim hareket ve hetk-i ırz dâ'iyye-i fazîhasına cür'et eylediği bâ- i'lâm u mahzar voyvada-ı mûmâileyh tarafından inhâ'*

¹⁴ B. O. A., A.DVN.MKM.d,1/ s. 142, b. 442. (1792)

¹⁵ Sibel Kavaklı; 929/A Numaralı Nefy Defterinin (1826/1833) Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Y. Lisans Tezi, Tokat, 2005, s.380.

¹⁶ B. O. A., A.DVN. KLB/ D.170/B.58. (1803)

olunmakla kavâs mübâşeretiyile merkûmın Kal'a-ı Sultâniye'ye nefy ve iclâsı bâbında dîvândan emr-i âlî¹⁷ yazılmıştır.

Namusa karşı işlenen suçlarda mağdurun şikayeti üzerine tahkikat başladığı vakit, halkın şahitliğine başvurulduğu hallerde oluyordu. Bununla ilgili bir davaya örnek verecek olursak:

“1216 (1801) senesinde Ürgüp kasabasında bulunan Emine hatun meclis-i şer'e gelip kendisinin ırzıyla namusuyla kendi halinde işiyle meşgul olduğunu bildirmiş fakat kasaba sakinlerinden el-hac Hasan Efendi oğlu Abdurrahman isimli şakinin öteden beri şer ve şekavet ile meşgul olduğunu ve gece vakti benim haneme girip ırzıma tasallut ve su-i kasd ile beni darp ve mecruh edip kaçtığını ve hakikatin halka sorulmasını bildirmesiyle halkın da bu doğrultuda beyan vermesi üzerine bu şahsın yakalanıp Konya Kalesine haps edilmesine dair ferman gönderilmiştir¹⁸.

Bir başka tecavüz suçu davasında ise; Arabsun Kazası'na bağlı Sündüsün Karyesi'nde yaşayan bir kadın mahkemeye gidip Uzun Ömeroğlu Süleyman hakkında şikayette bulunmuştur. Yapılan şikayette kadın, Süleyman'ın kendisinin evine zorla girdiğini ve kendisini alıkoyup tecavüz ettiğini söyleyerek Süleyman'ı dava etmiştir. Bunun üzerine mahkeme Süleyman'ın toplum içerisindeki tutum ve davranışlarını ahaliden sordurmuş ve yapılan soruşturmada Uzun Ömer ve oğulları Süleyman ve Halil'in halka zulmettikleri, halkın canına ve malına musallat oldukları bildirilmiştir. Bunun üzerine Uzun Ömeroğlu Süleyman, Niğde Kalesi'ne hapsedilmiştir¹⁹.

Irz ve namus olaylarına karışan devlet memurları, soruşturma veya yargılama süreci boyunca görevinden alınıp yerine başka bir görevli atanmaktaydı. Suça karışan görevlinin maaşı kesilir ve herhangi bir yolsuzluğa karışmış ise de malına devlet tarafından el konulurdu. Bu durumla ilgili

¹⁷ Sibel Kavaklı; “929/A Numaralı Nefy Defterinin (1826/1833) Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi”, **Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Y. Lisans Tezi, Tokat, 2005, s. 527.

¹⁸ **B. O. A.**, A.DVN.KLB/ D.168 /B.128. (1801)

¹⁹ S. Oğuz Baytimur, “Osmanlı Devletinde Hapis ve Sürgün Cezaları (1791-1808)”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2011, s. 111.

olarak; Sinop'a bağlı Durağan kazasında tecavüz olayına karışmış olan kaza müdürünün görevden alınması uygun bulunmuş ve gerekli cezanın verilmesi örnek olarak verilebilir.²⁰”

Irza ve namusa karşı işlenen suçlar da verilen cezaların bir üst mahkemede bozulup, yeniden farklı bir ceza verildiği veya ceza miktarının belirlendiği görülmektedir. Bununla ilgili olarak; 1840 yılında Trabzon eyaletine bağlı Gümüşhane'de meydana gelen bir tecavüz vakasında, Gümüşhane Meclisi tahkikatında, Mehmed kızı Gül'ün henüz bakire olan kızının zorla ırzına geçen Abdullah'tan, tazminat olarak 1500 kuruş alınmasına ve Abdullah'ın 5 yıl süre ile prangaya çarptırılmasına karar verilse de, Meclisi Vala'da kürek cezası 3 yıla indirilmiştir²¹.

Irza ve namusa karşı işlenen suçlarda karşılaştığımız bir diğer olay ise tecavüz kastıyla bir kadının ölümüne sebebiyet verilmesi nedeniyle uygulanan siyaseten katl hadisesidir. Bu durumla ilgili olarak; Adana'da ikamet eden Ferehli Hatun isimli kadın, evine gizlice giren Subaşıoğlu olarak bilinen Seyyid İbrahim'in saldırısına uğramıştır. Seyyid İbrahim kadına tecavüze kalkışmış fakat kadının karşı koyması sonucunda Seyyid İbrahim emeline ulaşamamıştır. Bunun üzerine Seyyid İbrahim bıçak ile kadının boğazının sağ tarafını kesmiştir. Kadın almış olduğu darbe sonucunda hayatını kaybetmiştir. Yapılan tahkikat sonucunda Seyyid İbrahim'in bu fiili gerçekleştirdiğine dair bir kanıt bulunamamasına rağmen toplum içerisinde bu tür davranışlara meylettği ve olumsuz davranışlarda bulunduğu belirtilmiştir. Adana ileri gelenlerine Seyyid İbrahim sorulduğunda onlarda benzeri söylemlerde bulunmaları üzerine Seyyid İbrahim'in siyaseten katl edilmesi gerektiğine dair hüccet yazılmıştır²².

Osmanlı Devleti'nde bir kadına zorla sahip olmak amacıyla herhangi bir davranışta bulunmak suç kabul edilmiştir. Bu tür davranışlara kanunlar ile belirlenmiş bir ceza olmamakla beraber genellikle sürgün ve hapis cezaları uygulanmıştır. Bununla ilgili olarak Hamireci Selim ve Rumili Hisarlı Feyzullah ve Altmışdört Cemaati'nden Taşçı Mustafa isimli

²⁰ B.O.A., İ.MVL. 166 / 4922 (1850) Bu konu tebliğimizin sonunda geniş bir şekilde incelenmiştir.

²¹ Belkıs Konan, “Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu”, OTAM, 29, Ankara, 2011. s. 165.

²² AŞS, 14/s.106-107 / b.188 (1732)

şahıslar Saray kapısı dışında bulunan Saray Hamamı'nın önüne gelmişler ve buradan geçmekte olan Zeliha isimli kadına musallat olup yakalamaya çalışmışlardır. Bunun üzerine bu kişiler hakkındaki şikayet üzerine yakalanıp Seddülbahir Kalesi'ne hapsedilmeleri uygun bir örnektir²³. Bir diğer belgede ise İstanbul'da Bostancıbaşı mahallesi sakinlerinden Muhammed isimli şahıs mahallede bulunan ehl-i ırz kadına musallat olup namusuna dokunma sevdasında olduğu bildirilmiştir. Bunun üzerine bu şahıs yakalanıp Midilliye sürgün edilmiştir²⁴.

H. 1199 (1785 M.) tarihli ilamda, 20 yıldan fazla bir zamandır Çirmen civarında eşkiyalık yapan Kör Hasan, kardeşi İdris ve üç adamı, Edirne'nin Kalfa köyünde tarlada bakire iki genç kıza cebren tecavüz ettikleri ve kızların daha sonra utançlarından kendilerini zehirledikleri anlaşıldığından, adı geçen 5 kişinin idam edildiği ve kesilmiş olan 5 başın İstanbul'a gönderildiği belirtilmiştir²⁵.

Bu verdiğimiz örneklerin dışında farklı vakalara da rastlanılmaktadır. Nitekim 1860 yılında Vidin Eyaletine bağlı Lofça Sancağında meydana gelen bir olayda Havva isimli bir kadın kendisine tecavüz etmeye çalışan Hüseyin isimli şahsı tabancayla vurarak öldürmüştür. Görülen davada Havva Hanım'ın canını ve namusunu korumak amacıyla bu cinayeti işlemek zorunda kaldığı belirtilmiştir. Mahkeme " Ceza kanununa göre muhafazâ-yı nefis ve ırzı için vukûbulan katl ve cerh fiillerinin fa'ili cezadan mu'af'tır" diyerek Havva Hanım'ın beratına karar vermiştir²⁶.

Ancak Kütahya'da yaşayan Hatice Hanım Havva Hanım kadar şanslı olamamış kendisine tecavüz amacıyla saldıran kişilere direnmiş ve yaralanmış, akabinde hayatını kaybetmişti. Katiller yakalanarak prangaya mahkum edilmişlerdi²⁷.

²³ S. Oğuz Baytimur, "Osmanlı Devletinde Hapis ve Sürgün Cezaları (1791-1808)", **Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2011, s. 108.

²⁴ S. Oğuz Baytimur, "Osmanlı Devletinde Hapis ve Sürgün Cezaları (1791-1808)", **Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2011, s.109.

²⁵ Belkıs Konan, "Osmanlı Hukukunda Tecavüz Suçu", **OTAM**, 29, Ankara, 2011. s. 164.

²⁶ **BA, MVL**; Dosya 919 Gömlek 55 (14 Kasım 1860).

²⁷ **BA, A.MVL**; Dosya 33 Gömlek 8 (9 Mayıs 1843).

Diğer taraftan Meclis-i Vala'da görülen bazı davalar, Osmanlı Devletinde yürürlüğe giren ceza kanunnamesi'nin uygulamasını göstermesi açısından önemlidir Meclis-i Vala'da kayıtlarında yer alan ırz ve namus olaylarıyla ilgili olaylardan bazıları hayli dikkat çekicidir. Nitekim Sinop Sancağı Durağan Kazasında 1850 yılında meydana gelen bir olay bu hususta önemli bir örnek teşkil etmektedir. Sinop Sancağı Durağan Kazası ahalisinden Ünzile Hanım Torbacıoğlu Mustafa'nın küçük (sabi) oğlu Emin'le evlidir. Ünzile Hanım memur olan babasının ölümü üzerine, babasının diyetini almak amacıyla Sinop merkeze gelmiş, fakat burada görüştüğü Kaza Müdürü Emin Efendi tarafından iki ay boyunca alıkonulmuştur. Bu süre zarfında Kaza Müdürü Emin, Ünzile Hanım'a tecavüz etmiştir. Tecavüz olayından sonra Kaza Müdürü Emin, Ünzile Hanım'a, "*Kayınpederim bana zina etti diyerek mahkemeye başvur*" şeklinde tehdit ederek telkinde bulunması üzerine Ünzile Hanım da mahkemeye giderek kayınpederim bana zina etti diyerek şikayette bulunmuştur. Mahkeme Naibi olan Ali Efendi, Kaza Müdürü Emin ile yakın arkadaştır ve birçok rüşvet olayında adları birlikte geçmektedir. Ünzile hanımın şikayeti üzerine Naib Ali Efendi, kayınpeder Mustafa'yı mahkemeye çağırılmış ve gelini Ünzile Hanım ile zina ettiğini itiraf etmesini istemiştir. Kayınpeder Mustafa yapılan suçlamayı kabul etmemiş ve reddetmiştir. Bunun üzerine zaten hasta olan kayınpeder Mustafa kırk gün hapiste bekletilmiştir.

Bu şekilde zina suçunu kabul etmeyeceği anlaşılınca Naib Ali Efendi ile Kaza Müdürü Emin yeniden Kayınpeder Mustafa'yı huzurlarına getirtmişlerdir. Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin, Mustafa'dan zina suçunu kabul etmesini yeniden istemiştir. Mustafa'nın bu suçu yine de kabul etmemesi üzerine Kaza Müdürü Emin'in konağına götürülmüş, burada Kayınpeder Mustafa'nın elleri ve ayakları prangaya vurulmuş ve bir gece hapiste tutulmuştur. Ertesi sabahı da Kaza Müdürü Emin, çubukçusu Mahmud'dan falakayı kasaba meydanında hazırlamasını istemiştir. Çubukçu Mahmud kızılıcak değneğiyle falakayı hazırlamış ve Kayınpeder Mustafa'ya falaka gösterilerek kendisine; "Zina suçunu kabul et" denilmiştir. Kayınpeder Mustafa kendisine isnat edilen bu suçu kabul etmeyince müdürün kahvecisi Abdulkadir ile çubukçusu Mahmud, Kaza Müdürü Emin'in emriyle Mustafa'ya yüz değnek vurmıştır. Fakat bu

işkenceye rağmen Kayınpeder Mustafa bu suçu kabul etmemiştir. Meydanda işkenceyi izleyen kasaba halkı Mustafa'nın feryadına dayanamamış ve meydanı terk etmeye başlamıştır. Kayınpeder Mustafa hasta olmasından dolayı yapılan işkenceye dayanamayıp suçu ikrah etmek zorunda kalmıştır²⁸. Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin işkenceye devam etmiş ve toplamda Mustafa'ya üç yüz elli değnek vurulmuştur. Kayınpeder Mustafa görmüş olduğu bu işkenceden sonra tekrar hapse atılmıştır. Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin, Ünzile Hanım'ı huzurlarına çağırıp; "Kayınpederin Mustafa'yı döverek suçunu ikrar ettirdik ve hakkını aldık. Artık Kayınpederin Mustafa'nın sabi oğlundan naibin hükmüyle boşsun" demişlerdir. Kaza Müdürü Emin, Ünzile Hanım'ı bu şekilde boşadıktan sonra Ünzile Hanım'ı, Çukadaroğlu Hüseyin isimli şahsa 350 guruş rüşvet karşılığı nikâhlanışlardır.

Tabii ki olay bu şekilde kapanmamış, kayınpeder Mustafa, Kastamonu meclisine kendisine yapılan haksızlıklardan dolayı Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin hakkında şikayette bulunmuştur. Bu şikayette kendisinin, gelini Ünzile ile zina ettiğine dair iftiraya uğradığını ve ardından falakaya yatırılıp haksız yere üç yüz elli değnek vurulduğunu ifade etmiştir. Mahkemeye getirilen Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin, Mustafa'yı falakaya yatırdıklarını önce tamamen inkar etmişlerdir. Ayrıca Mustafa'nın zina suçunu ikrar etmesinden dolayı Ünzile Hanım'ı, sabi kocasından boşatıp başkasına nikahladıklarını beyan etmişlerdir. Olayın karışıklığından, Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin'in inkarlarından dolayı İstanbul'dan Zebur Ağa mübaşir olarak gönderilmiştir. Mübaşir Zebur Ağa olayın geçtiği yerlerde yaptığı tahkikat neticesinde resmi ka-

²⁸ İkrâh, bir kişiyi suç sayılan fiili işlediğine dair haksız olarak suçlamaktır. İkrâh iki çeşittir: 1. Mülci yani tam olarak ikrah: burada ölüm, bir organın kesilmesi, bütün malın telef olması gibi ciddi tehditler tam ikraha girer. 2. İkrâh, Gayrimülci yani nakus ikrah: Hapis, şiddetli dayak gibi ikinci dereceden korkutucu tehditlerdir. Mülci ikrah ile, birisini öldürmek, uzvunu kesmek, bunlara sebep olacak kadar hapsedmek ve döğmek, erkek için zina etmekten dolayı mükrehe ceza verilmez ise de, uhrevî mesuliyet söz konusudur. Bu gibi hallerde de mükrih kısas diyet ile cezalandırılır her nevi ikrah altında yapılan bey, hibe, icâre, vakıf, rehin, kefâlet, ikrar gibi akidler feshedilir. Gayrimülci (hafif) ikrah, Zina iftirasına maruz kalan Mustafa ikinci gruba giren ikraha uğramıştır. Abdullah Demir, **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul, 2011, s. 89, Ekrem Buğra Ekinci, **Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk**, İstanbul, 2008, s. 336.

yıtları toplamıştır. Kayıtlardan Kayınpeder Mustafa'nın belgelerde ifade ettiği gibi hasta olduğu halde kendisine üç yüz elli değneğin vurulduğunu tespit etmiştir. Ayrıca halk da bu keyfi falaka olayını mübaşire anlatmıştır. Ünzile Hanım mahkemede bu yaşananlara dayanamayıp gerçekleri itiraf etmiştir. İtirafında Kayınpederi Mustafa hakkında yapılan suçlamaların asılsız olduğunu ve kayınpederinin kendisiyle zina etmediğini söylemiştir. Ünzile Hanım ifadesinin devamında vefat eden babasının diyetini almak için Kaza Müdürü Emin'in konağına vardığını ve burada kendisini iki ay boyunca evinde zorla tuttuğunu ifade etmiştir. Ayrıca Ünzile Hanım bir gece vakti Kaza Müdürü Emin'in yanına geldiğini ve bekâretini izale ettiğini söylemiştir. Ardından Kaza Müdürü Emin, kendisini tehdit ettiğini, eğer bu suçun kayınpederi tarafından işlendiğini söylerse kendisini sabi kocasından boşatıp başkasına vereceğini söylemesiyle Ünzile Hanım korkusundan bu suçu kayınpederinin üzerine atmıştır. Dava delillerinin toplanması ve şahitlerin verdiği ifadeler ile Ünzile Hanım'ın müdürün yüzüne karşı işlediği suçu itiraf etmesiyle kaza müdürü Emin Bey artık suçunu inkar edememiş ve sonunda suçlu bulunmuştur. Kaza müdürü Emin ve Naib Ali, Ünzile Hanım'ı Çukadaroğlu İsmail'e nikahlamışlardı. Ancak gerçekler ortaya çıkınca Ünzile'nin Çukadaroğlu Hüseyin'den boş olması kararlaştırılıp iddet müddeti bitiminde de eski kocasına tekrar nikahlanması kararlaştırılmıştır.

Bu arada rüşvet ile Ünzile Hanım'ı alan Çukadaroğlu Hüseyin vermiş olduğu üç yüz elli gurusunu Kaza Müdürü Emin'den istemiş fakat Kaza Müdürü Emin bunu da inkar etmiştir. Şahitlerin verdiği ifadeyle Kaza Müdürü Emin'in Çukadar Oğlu Hüseyin'den para almış olduğu ispatlanmıştır. Kaza Müdürü Emin işlediği fiil-i şen'i, iftira, Kayınpeder Mustafa'yı dövdürtme, görevini kötüye kullanma ve rüşvet almaktan dolayı suçlu bulunmuş ve Kastamonu'ya hapsedilmiştir. Dava sonucunda Naib Ali Efendi ve Kaza Müdürü Emin görevlerinden alınmışlar, Naib Ali Efendi'nin yerine Boyabat Naibi görevlendirilmiştir. Kaza müdürü Emin Bey'in yerine de Sinop Kaimakamı tarafından vekâleten bir memur atanmıştır.

Burada dikkat çeken husus Müdür Emin Bey'in cezasıdır. Çünkü zina suçu şer'en sabit olmadığı için cezasını şu nedenlerden almıştır:

Kayınpeder Mustafa'nın darbı, üç yüz elli guruş rüşvet ve görevi kötüye kullanma. Normalde bu suçu işleyenlerin prangaya vurulması gerekirken Kastamonu'da bu gibi suçlardan dolayı cezasını çekenler çok olduğundan kaza müdürü Emin Bey hapis tarihinden itibaren iki sene müddetle kürek cezasına çarptırılmış ve şayet zimmetine para geçirmiş ise bunun da tahkikat neticesinde alınmasına karar verilmiştir²⁹.

²⁹ B. A: MKT MZD 6/37, 26/91, İ. MVL 166/4922